T091 ATĐ 3 (29) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q27-Tạp Uẩn-Luận về Bổ Đặc Già La

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 27 477

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TYØ BAØ SA QUYEÅN 27

LUAÄN VEÀ BOÅ-ÑAËC-GIAØ-LA (Phaàn 5)

Nhö taâm cuûa höõu tình coù saéc noái tieáp nhau döïa vaøo thaân maø chuyeån, cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöïoc quyeát ñònh ñuùng ñaén. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi nghi ngôø coõi Duïc vaø coõi Saéc coù saéc chaát cho neân taâm noái tieáp nhau döïa vaøo saéc chaát maø chuyeån, coõi Voâ saéc ñaõ khoâng coù saéc chaát thì taâm noái tieáp nhau seõ khoâng coù nôi döïa vaøo maø chuyeån. Bôûi vì muoán laøm cho moái nghi naøy coù ñöôïc quyeát ñònh ñuùng ñaén, bieåu hieän taâm cuûa coõi Voâ saéc ñeàu noái tieáp nhau cuõng coù nôi döïa vaøo maø chuyeån, cho neân soaïn ra leänh naøy. Hoûi: Nhö taâm cuûa höõu tình coù saéc noái tieáp nhau döïa vaøo thaân maø chuyeån, taâm cuûa höõu tình khoâng coù saéc chaát noái tieáp nhau döïa vaøo thaân maø chuyeån? Ñaùp: Döïa vaøo maïng caên - chuùng ñoàng phaàn, vaø taâm baát töông öng haønh coøn laïi töông tuï nhö vaäy. Theá naøo laø baát töông öng haønh coøn laïi? Ñoù laø Ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôøng... Hoûi: Taâm cuûa coõi Duïc vaø coõi Saéc noái tieáp nhau maø chuyeån cuõng döïa vaøo maïng caên - chuùng ñoàng phaàn..., vì sao trong naøy chæ noùi laø döïa vaøo thaân? Ñaùp: Cuõng caàn phaûi noùi laø döïa vaøo maïng caên - chuùng ñoàng phaàn... maø chuyeån, nhöng khoâng noùi ñeán laø bôûi vì coù caùch noùi khaùc. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Bôûi vì döïa vaøo nghóa nhieàu, nghóa laø taâm cuûa coõi Duïc vaø coõi Saéc noái tieáp nhau maø chuyeån döïa vaøo nghóa phaàn nhieàu thuoäc veà thaân, chöù khoâng phaûi laø maïng caên... laøm choã döïa cho nghóa phaàn nhieàu, ñoù laø bôûi vì voâ löôïng saéc phaùp nhö nhaõn caên... laøm sôû y cho

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 27 478 nhaõn thöùc... Coù Sö khaùc noùi: Bôûi vì thaân thoâ thieån cho neân chæ noùi laø döïa

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 27 479

vaøo thaân, maïng caên... vi teá raát khoù maø chæ ra roõ raøng. Neáu sinh ôû coõi Duïc thì nhaõn thöùc hieän roõ tröôùc maét, thöùc naøy laáy nhaõn vaø voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, laáy Ñaïi chuûng thaân caên laøm sôû y cuûa nhaõn caên vaø laáy Ñaïi chuûng cuûa maïng caên - chuùng ñoàng phaàn laøm sôû y cuûa thaân caên, ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôøng... laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Nhö nhaõn tröôùc, nhó - tyû - thieät thöùc neân bieát cuõng nhö vaäy. Neáu nhaän thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy laáy thaân vaø voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, laáy Ñaïi chuûng cuûa maïng caên - chuùng ñoàng phaàn laøm sôû y cuûa thaân caên, ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôøng... laøm aênng y chöù

khoâng phaûi laø sôû y. Neáu yù thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy laáy voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, laáy thaân caên vaø Ñaïi chuûng cuûa maïng caên - chuùng ñoàng phaàn laøm sôû y cuûa thaân caên, ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôøng... laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Nhö sinh ôû coõi Duïc, sinh ôû coõi Saéc cuõng nhö vaäy . Sai bieät laø ôû coõi Saéc khoâng coù tyû thöùc vaø thieät thöùc. Neáu sinh ôû coõi voâ Saéc, yù thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy laáy voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì maïng caên - chuùng ñoàng phaàn vaø ñaéc - sinh - laõo -s truù - voâ thöôøng... laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy:Neáu sinh ôû coõi Duïc, nhaõn thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc anyø laáy nhaõn vaø voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì thaân caên vaø saéc - höông - vò - xuùc - maïng caên - chuùng ñoàng phaàn, ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôùng... laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Nhö nhaõn thöùc, yù nhó - tyû - thieät thöùc neân bieát cuõng nhö vaäy. Neáu thaân thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy laáy thaân vaø voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì saéc - höông - vò - xuùc - maïng caên - chuùng ñoàng phaàn, ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôøng... laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Neáu yù thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc maø laáy voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì thaân caên vaø saéc - höông - vò - xuùc - maïng - caên - chuùng ñoàng phaàn, ñaéc - sinh - laõo - truù - voâ thöôøng... laø naêng y chöù khoâng phaûi sôû y. Nhö sinh ôû coõi Duïc, sinh ôû coõi Saéc cuõng nhö vaäy. Sai bieät laø ôû coõi Saéc khoâng coù tyû thöùc - thieät thöùc vaø höông - vò. Sinh ôû coõi voâ Saéc nhö tröôùc ñaõ noùi: Coù Sö khaùc noùi:Neáu sinh ôû coõi Duïc, nhaõn thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy laáy nhaõn vaø voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì boán uaån cuøng sinh laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Nhö nhaõn thöùc, nhó - tyû - thieät vaø thaân thöùc neân bieát cuõng nhö vaäy. Neáu yù thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy laáy voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì boán uaån cuøng sinh ra laø naêng y chöù khoâng phaûi laø sôû y. Nhö sinh oû coõi Duïc, sinh ôû coõi Saéc neân bieát cuõng nhö vaäy. Sai bieät laø ôû coõi Saéc khoâng coù tyû thöùc vaø thieät thöùc. Sinh ôû coõi voâ Saéc, yù thöùc hieän roõ tröôùc maét, thì thöùc naøy

laáy voâ giaùn dieät yù laøm naêng y vaø sôû y, bôûi vì ba uaån cuõng sinh laø naêng y chöù khoâng phaûi sôû y. Hoûi: Theå cuûa maïng caên laø neân vaät hay laø nhieàu vaät? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu laø neân vaät thì taïi sao chaët ñöùt tay chaân... maø khoâng cheát, chaët ñöùt ñaàu - löng thì seõ cheát? Neáu laø nhieàu vaät thì taïi sao tay chaân... bò ñöùt lìa khoûi thaân maø khoâng coù maïng soáng? Ñaùp: Neân noùi theå cuûa maïng caên laø neân vaät. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao chaët ñöùt tay chaân... maø khoâng cheát?. Ñaùp: Maïng caên coù hai loaïi: 1. Döïa vaøo thaân ñaày ñuû. 2. Döïa vaøo thaân khoâng ñaày ñuû. Luùc chaët ñöùt tay chaân... khieán lìa khoûi thaân thì döïa vaøo maïng caên dieät cuûa thaân ñaày ñuû, döïa vaøo maïng caên khôûi cuûa thaân khoâng ñaày ñuû. Thaân sôû y cuûa maïng cuõng coù hai loaïi: 1. Chöa chaët ñöùt tay chaân... thì goïi laø thaân ñaày ñuû. 2. Luùc chaët ñöùt

tay chaân... thì goïi laø khoâng ñaày ñuû. Chaët ñöùt tay chaân...roài thì thaân ñaày ñuû seõ dieät, thaân khoâng ñaày ñuû seõ sinh, vì vaäy maïng vaø thaân döïa vaøo nhau maø chuyeån. Hoûi: Vì sao chaët ñöùt ñaàu vaø löng thì cheát, chaët ñöùt tay chaân... maø laïi khoâng cheát.? Ñaùp: Bôûi vì hai choã ñaàu vaø löng laø ñoaïn raát deã cheát, cho neân chaët ñöùt thì cheát, coøn tay chaân... thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, höõu tình coõi Duïc döïa vaøo Ñoaøn thöïc maø toàn taïi, coå hoïng thoâng vôùi nhöõng loaïi thöùc aên, buïng laø nôi chöùa thöùc aên, vì vaäy chaët ñöùt hai choã naøy thì maïng caên seõ chaám döùt. Laïi nöõa, ñaàu laø nôi nöông töïa cuûa nhieàu caên nhö nhaõn..., chaët ñöùt ñaàu thì huûy hoaïi caùc caên nhö nhaõn... Buïng laø nôi nöông töïa cuûa gioù vaø hôi thôû, chaët ñöùt löng buïng thì seõ huûy hoaïi thì hôi thôû khoâng coøn nöông töïa. Vì vaäy chaët ñöùt hai choã naøy thì maïng caên seõ chaám döùt, tay chaân... thì khoâng nhö vaäy cho neân khoâng ñaùng chaát vaán laøm gì. Coù ngöôøi noùi: Theå cuûa maïng caên laø nhieàu vaät, maïng caên trong tay chaân... coù nôi nöông töïa khaùc nhau, bôûi vì coù theå döïa vaøo nhöõng soá löôïng rieâng bieät. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao luùc chaët ñöùt tay chaân... khieán cho lìa khoûi thaân maø khoâng coù maïng soáng.? Ñaùp: Bôûi vì tay chaân... heä thuoäc vaøo thaân cho neân neáu chuùng lìa khoûi thaân thì maïng soáng khoâng sinh khôûi. Nhö luùc tay chaân... chöa lìa khoûi thaân thì döïa vaøo thaân caên goïi laø soá höõu tình, lìa khoûi thaân thì khoâng nhö vaäy. Maïng caên cuõng nhö vaäy, cho neân khi tay chaân lìa khoûi thaân thì maïng soáng khoâng sinh khôûi. Lôøi bình: Neân noùi Theå cuûa maïng caên laø neân vaät, coù neân maïng cho

neân goïi laø coù maïng. Nhö coù neân taâm goïi laø coù taâm, coù neân taâm dieät goïi laø khoâng coù taâm, coù neân taâm dieät goïi laø khoâng coù taâm. Neân thoï - neân töôûng neân tö cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy, höõu tình coù neân maïng cho neân goïi laø coù maïng, nhöng maø maïng caên naøy chæ baát töông öng haønh dò thuïc. Nhö taâm - thoï..., thaân cuûa neân höõu tình trong neân saùt - ma chæ coù neân chöù khoâng coù hai. Theá naøo laø chuùng ñoàng phaàn? Nghóa laø ñoàng tình cuûa höõu tình gioáng nhö Theå cuûa maïng caên laø neân vaät, laøm choã döïa khaép nôi cho taát caû thaân theå, laø do Haønh uaån baát töông öng thaâu nhieáp, chæ laø taùnh voâ phuù voâ kyù, chæ laø höõu laäu noái thoâng caû ba coõi. Hoûi: Chuùng ñoàng phaàn naøy laø tröôûng döôõng - laø ñaúng löu hay laø dò thöïc? Ñaùp: Laø dò thuïc vaø ñaúng löu, khoâng phaûi laø tröôûng döôõng, bôûi vì khoâng phaûi laø saéc phaùp. Dò thuïc coù nghóa laø nhöõng ñoàng phaàn cuûa neõo (thuù), nhö höõu tình neõo ñòa nguïc laàn löôït chuyeån tieáp gioáng nhö nhau, cho ñeán höõu tình neõo ngöôøi - trôøi... cuõng nhö vaäy. Ñaúng löu coù nghóa laø nhöõng ñoàng phaàn cuûa coõi (giôùi), nhö höõu tình ôû coõi Duïc laàn löôït chuyeån tieùp gioáng nhö nhau; ñaúng löu coù nghóa laø thôøi gian sau môùi caûm ñöôïc, nhö cuøng vôùi Sa-moân - Baø-la-moân... laàn löôït chuyeån tieáp gioáng nhö nhua. Chaâu luïc - nôi choán vaø chuõg toäc hoï haøng... laø ñoàng phaàn cuûa höõu tình, nhö lyù neân bieát. Coù Sö khaùc noùi: Ñoàng phaàn cuûa höõu tình thaâu nhieáp chung caû taùnh thieän - baát thieän vaø voâ kyù, nghóa laø ñoàng phaàn cuûa höõu tình Tö höôùng - Töù quaû laø

taùnh thieän thaâu nhieáp, ñoàng phaàn cuûa höõu tình taïo naêm nghieäp voâ giaùn laø taùnh baát thieän thaâu nhieáp, caùc phaàn coøn laïi thì taùnh voâ kyù thaâu nhieáp. Lôøi bình: Ngöôøi aáy khoâng neân noùi nhö vaäy, bôûi vì phaùp tuy coù ba loaïi maø ñoàng phaàn cuûa höuõ tình chæ do voâ kyù thaâu nhieáp, vì vaäy neân bieát raèng caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Hoûi: Neáu ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaàn thì luùc aáy xaû boû chuùng ñoàng phaàn chaêng? Ñaùp: Neân ñöa ra thuaän theo caâu tröôùc, nghóa laø neáu ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaàn thì luùc aáy chaéc chaén xaû boû chuùng ñoàng phaàn; coù luùc xaû boû chuùng ñoàng phaàn maø khoâng ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaân, ñoù laø luùc A-la-haùn nhaäp Nieát-baøn. Hoûi: Neáu luùc cheát nôi naøy - sinh nôi kia thì chaéc chaén xaû boû chuùng ñoàng phaàn maø ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaân chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc cheát nôi naøy-sinh nôi kia maø khoâng xaû boû chuùng ñoàng

phaàn, cuõng khoâng ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaàn, nhö ôû ñòa nguïc cheát ñi vaãn sinh vaøo ñòa nguïc, cho ñeán ôû coõi trôøi cheát ñi vaãn sinh vaøo coõi trôøi... 2. Coù luùc xaû boû chuùng ñoàng phaàn-ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaàn, maø khoâng phaûi cheát nôi naøy - sinh nôi kia, ñoù laø caùc phaàn vò tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh. 3. Coù luùc cheát nôi naøy - sinh nôi kia maø cuõng xaû boû chuùng ñoàng phaàn - cuõng ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaàn, ñoù laø söï soáng cheát trong ñòa nguïc... vaø nhöõng neõo khaùc... 4. Coù luùc khoâng cheát nôi naøy - sinh nôi kia cuõng khoâng xaû boû chuùng ñoàng phaàn - khoâng ñaït ñöôïc chuùng ñoàng phaàn, nghóa laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc. Khoâng coù AÙi neân noùi laø do kieán maø ñoaïn hay laø Tu maø ñoaïn? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Vì caàn phaûi phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nghóa laø trong kinh noùi: "AÙi coù ba loaïi: 1. Duïc aùi. 2. Höõu aùi. 3. Voâ höõu aùi." Trong kinh tuy ñöa ra caùch noùi naøy maø khoâng phaân bieät roäng ra, cuõng khoâng noùi ñeán Voâ höõu aùi laø do kieán maø ñoaïn hay laø do tu maø ñoaïn, kinh laø caên baûn cuûa luaän naøy, kinh ñaõ khoâng noùi ñeán ñieàu aáy cho neân nay caàn phaûi giaûi thích. Laïi nöõa, bôûi vì ngaên chaën caùi chaáp laï luøng ñeå bieåu hieän veà nghóa trong kinh, nghóa laø hoaëc coù ngöôøi noùi: Trong kinh ñaõ noùi Voâ höõu aùi; laø bao goàm Kieán - tu maø ñoaïn. Nhö Luaän giaû phaùi phaân Bieät; vì ngaên chaën caùi chaáp aáy ñeå bieåu hieän roõ raøng trong kinh ñaõ noùi; Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Voâ höõu aùi neân noùi laø do kieán maø ñoaïn hay laø do tu maø ñoaïn? Ñaùp: Neân noùi laø do tu maø ñoaïn. Voâ höõu laø chuùng ñoàng phaàn voâ thöôøng, duyeân vaøo AÙi naøy cho neân goïi laø Voâ höõu aùi, vì vaäy AÙi naøy chæ do tu maø ñoaïn, bôûi vì chuùng ñoàng phaàn laø do tu maø ñoaïn. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Voâ höõu aùi hoaëc do kieán maø ñoaïn, hoaëc do tu maø ñoaïn. Theá naøo laø do kieán maø ñoaïn? Nghóa laø ñoái vôùi phaùp do tu maø ñoaïn, khoâng coù maø laïi tham. Hoûi: Ai ñöa ra caùch noùi naøy? Ñaùp: Luaän giaû phaùi phaân Bieät, yù hoï noùi raèng: Ba coõi laø voâ thöôøng cho neân goïi laø Voâ höõu, luoân luoân duyeân vôùi tham aáy thì goïi laø Voâ höõu aùi; voâ thöôøng ñaõ bao goàm do kieán - tu maø ñoaïn, thì luoân luoân duyeân vôùi

aùi kia cuõng chung cho caû hai loaïi. ÔÛ trong nghóa naøy thì Voâ höõu aùi chæ neân noùi laø do tu maø ñoaïn, nghóa laø ôû trong luaän naøy tuøy thuaän vôùi nghóa khoâng traùi ngöôïc trong kinh, Voâ höõu aùi chæ neân noùi laø do tu maø ñoaïn. Trong naøy coù ngöôøi noùi: Neáu tuøy theo nghóa trong kinh noùi thì Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn. Trong naøy coù ngöôøi noùi: Neáu tuøy theo nghóa trong kinh noùi thì Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn, neân tuøy theo nghóa chaân thaät ñeå noùi thì Voâ höõu aùi bao goàm do kieán - tu maø ñoaïn. Nguyeân côù theá naøo? Nghóa laø trong kinh noùi: “Nhö coù neân loaïi sôï haõi do khoå thoï böùc baùch cho neân daáy leân yù nieäm nhö vaäy. Neáu sau khi mình cheát thì ñoaïn hoaïi khoâng coù nöõa, leõ naøo khoâng vui hay sao? “Trong kinh naøy noùi: “Chuùng ñoàng phaàn aáy vaøo thôøi gian sau seõ voâ thöôøng, goïi laø khoâng coù”. Nhö vaäy, Voâ höõu chæ do tu maø ñoaïn, cho neân Voâ höõu aùi khoâng phaûi maø do kieán maø ñoaïn. Trong naøy Luaän chuû noùi laø tuøy theo nghóa cuûa kinh, cuøng vôùi Luaän giaû phaùi phaân bieät tranh nhau giaûi thích veà nghóa trong kinh, cho neân noùi Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn. Neáu tuøy theo nghóa chaân thaät thì nhö sau seõ noùi: Ba coõi voâ thöôøng cho neân goïi laø Voâ höõu, ba coõi voâ thöôøng bao goàm do kieán - tu maø ñoaïn, cho neân Voâ höõu aùi cuõøng goàm caû hai loaïi. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Voâ höõu aùi naøy, hoaëc laø tuøy theo nghóa chaân thaät, hoaëc laø tuøy theo nghóa trong kinh, ñeàu caàn phaûi noùi raèng chæ do tu maø ñoaïn; ba coõi voâ thöôøng tuy goàm caû hai loaïi; maø aùi khôûi leân thì chæ do tu maø ñoaïn, bôûi vì Voâ höõu aùi döïa vaøo chaùn ngaùn khoå ñau maø sinh; nhöng aùi trong vò lai khoâng coù hieän traïng khoå ñau, chæ laø do tu maø ñoaïn nhöõng hieän traïng khoå ñau naøy, vì vaäy Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn. Ñoaïn kieán tuy duyeân vôùi naêm Boä khoâng coù hieän traïng, maø Voâ höõu aùi khoâng theå naøo duyeân vôùi taát caû, chæ duyeân vôùi ñoaïn dieät chuùng ñoàng phaàn cuûa vò lai. Do ñoù, Toân giaû Dieäu AÂm noùi raèng: “ Boå-ñaëc-giaø- la daáy khôûi Voâ höõu aùi, chæ duyeân vôùi chaáp thoï uaån - giôùi - xöù maø daáy khôûi, bôûivì söï böùc baùch aáy duyeân vôùi söï ñoaïn hoaïi trong vò lai aáy maø daáy khôûi aùi, chöù khoâng coù söï böùc baùch höõu tình do kieán maø ñoaïn laøm cho yeâu thích söï ñoaïn hoaïi aáy, cho neân Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn.” Töø tröôùc ñeán nay laø noùi vaén taét veà Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn. Töø ñaây veà sau laø Luaän giaû phaùi öùng Lyù vaø Luaän giaû phaùi phaân Bieät ñoái dieän nhau hoûi ñaùp chaát vaán laøm cho thoâng suoát, hieån baøy roäng veà Voâ höõu aùichæ do tu maø ñoaïn. OÂng noùi Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn, thì nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn aùi naøy chaêng? Ñaây laø Luaän giaû phaùi phaân Bieät hoûi, xaùc ñònh laïi toâng chæ tröôùc ñaây, neáu khoâng xaùc ñònh toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc maø noùi

sai laàm cuûa ngöôøi ta thì khoâng hôïp lyù. Traû lôøi ñuùng nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi öùng Lyù traû lôøi. Nghóa laø söï thieát laäp ñaõ ñöôïc quyeát ñònh thuaän vôùi

nghóa lyù khoâng ñieân ñaûo trong kinh, cho neân noùi ñuùng nhö vaäy. Vì sao oâng caàn phaûi noùi nhöõng ngöôøi Döï löu daáy khôûi taâm nieäm nhö vaäy: Neáu sau khi mình cheát thì ñoaïn haïi khoâng coù nöõa, leõ naøo khoâng an laïc hay sao? Ñaây laø Luaän giaû phaùi phaân Bieät saép muoán ñöa ra vaán naïn ñeå xaùc ñònh laïi toâng chæ cuûa phaùi öùng Lyù bieåu hieän traùi vôùi chaùnh nghóa. Traû lôøi khoâng phaûi nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù ngaên chaën caâu hoûi cuûa phaùi Phaân Bieät ñeå hieån baøy veà nghóa khoâng coù gì traùi ngöôïc. Hoûi: Vì sao ngöôøi Döï Löu khoâng daáy khôûi aùi naøy? Ñaùp: Bôûi vì thaáy roõ phaùp taùnh. Nghóa laø ngöôøi Döï Löu thaáy roõ taùnh cuûa caùc phaùp vôùi nhaân quaû noái tieáp nhau, cho neân khoâng yeâu thích ñoaïn loaïi. Laïi nöõa, bôûi vì tin töôûng vaøo nghieäp quaû. Nghóa laø ngöôøi Döï löu tin saâu saéc vaøo nghieäp quaû tröôùc sau noái tieáp nhau, cho neân khoâng yeâu thích ñoaïn hoaïi. Laïi nöõa, bôûi vì thoâng hieåu roõ raøng veà khoâng. Nghóa laø ngöôøi Döï löu ñaït ñöôïc khoâng giaûi thoaùt moân, bieát roõ khoâng coù Ngaõ vaø Ngaõ sôû, nay coù maø sau maát, cho neân khoâng khôûi leân yeâu thích - tham ñaém söï ñoaïn dieät sau naøy. Laïi nöõa, Voâ höõu aùi naøy laø do ñoaïn kieán maø tröôûng döôõng, caàn phaûi sau ñoaïn kieán môùi hieän roõ tröôùc maét, nhöõng ngöôøi Döï löu ñaõ ñoaïn döùt ñoái vôùi ñoaïn kieán, cho neân khoâng khôûi leân caùi naøy. Laïi nöõa, nhöõng ngöôøi Döï löu ñaït ñöôïc Voâ höõu aùi chöù khoâng phaûi laø Traïch dieät, cho neân chaéc chaéc khoâng caàn daáy khôûi. Tuøy theo ñieàu toâi ñaõ noùi neáu Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn aùi naøy thì neân noùi laø ngöôøi Döï löu khôûi leân taâm nieäm nhö vaäy: Neáu sau khi mình cheát thì ñoaïn hoaïi khoâng coù nöõa, leõ naøo khoâng an laïc hay sao.? Neáu ngöôøi Döï löu khoâng khôûi leân taâm nieäm nhö vaäy: neáu sau khi mình cheát thì ñoaïn hoaïi khoâng coù nöõa, leõ naøo khoâng an laïc hay sao? Thì khoâng neân noùi laø Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn aùi naøy. Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Ñaây laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät tröôùc sau ñöa ra hai vaán ñeà thay ñoåi ñeå tìm caùch chaát vaán, vaán ñeà tröôùc bieåu hieän thuaän vôùi toâng maø traùi vôùi nghóa, vaán ñeà sau bieåu hieän thuaän vôùi nghóa maø traùi vôùi toâng, caû hai ñeàu khoâng thích hôïp cho neân toång keát noùi raèng: Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Ñaây laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät tröôùc sau ñöa ra hai vaán ñeà thay ñoåi ñeå tìm caùch chaát vaán, vaán ñeà tröôùc bieåu

hieän thuaän vôùi toâng maø traùi vôùi nghóa, vaán ñeà sau bieåu hieän thuaän vôùi nghóa maø traùi vôùi toâng, caû hai ñeàu khoâng thích hôïp cho neân toång keát noùi raèng: Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù veà sau coù yù thoâng suoát noùi raèng: Toâng chæ cuûa toâi khoâng noùi nhöõng ngöôøi chöa ñoaïn aùi ñeàu caàn phaûi hieän roõ tröôùc maét, hoaëc coù ngöôøi chöa ñoaïn aùi maø khoâng hieän roõ tröôùc maét, hoaëc coù ngöôøi ñaõ ñoaïn aùi maø coù theå hieän roõ tröôùc maét. Neáu ngöôøi chöa ñoaïn aùi thì ñeàu caàn phaûi hieän roõ tröôùc maét, vaäy thì phaûi laø khoâng coù giaûi thoaùt xuaát ly, bôûi vì phaùp chöa ñoaïn khoâng coù phaïm vi giôùi haïn, giaû söû daáy khôûi thì daáy khôûi ñeán luùc

naøo coù theå taän cuøng? Ñaây laø chuyeån laïi vaán ñeà sau ñeå laøm thoâng suoát vaán naïn tröôùc cuûa Luaän giaû phaùi phaân Bieät. Trong luaän Nhaân Minh noùi: “Phaù boû nghóa lyù cuûa ngöôøi khaùc coù ba phöông phaùp: 1. Phaù boû söï do döï phaân minh. 2. Phaù boû caùch giaûi thích sai laàm. 3. Phaù boû söï loaïi tröø.” Trong kinh “Phaät noùi roõ laø phaù boû luaän thuyeát cuûa ngöôøi khaùc cuõng coù ba caùch: 1. Phaù boû hôn haún ngöôøi ta. 2. Phaù boû ngang vôùi ngöôøi ta. 3. Phaù boû toâng chæ sai traùi. Phaù boû hôn haún ngöôøi ta, nhö Phaïm Chí Tröôøng Traûo thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Toâi khoâng chaáp nhaän taát caû. Ñöùc Phaät baûo vôùi ngöôøi aáy: OÂng cuõng khoâng chaáp nhaän kieán giaûi naøy cuûa mình hay sao? Phaïm chí lieàn töï mình khuaát phuïc. Phaù boû ngang vôùi ngöôøi ta, nhö ngoaïi ñaïo Ba-tra-leâ thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Kieàu-ñaùp-ma coù bieát bieán hoùa kì aûo hay khoâng? Neáu khoâng bieát thì khoâng phaûi laø ngöôøi Nhaát thieát trí, neáu bieát thì phaûi laø huyeãn hoaëc. Ñöùc Phaät baûo vôùi ngöôøi aáy raèng: ÔÛ aáp Caâu-traø coù ngöôøi aùc teân laø Lam-baø-chuù-traø, laø neân ngöôøi phaù giôùi vaø laøm ñieàu aùc, oâng coù bieát ngöôøi ñoù hay khoâng? Ngoaïi ñaïo traû lôøi: Toâi bieát. Ñöùc Phaät baûo vôùi ngöôøi aáy raèng: OÂng cuõng phaûi laø ngöôøi phaùi giôùi vaø ñoäc aùc. Ngoaïi ñaïo lieàn töï mình khuaát phuïc. Phaù boû toâng chæ sai traùi, nhö tröôûng giaû OÂ-ba-ly thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Toäi cuûa thaân nghieäp to lôùn chöù khoâng phaûi laø toäi cuûa yù nghieäp. Ñöùc Phaät baûo vôùi Tröôûng giaû raèng: Röøng Ñaøn-traïch-ca , röøng Yeát-laêng- giaø... do ai ñaõ laøm neân, haù khoâng phaûi laø do aùc yù cuûa ngöôøi Tieân maø laøm ra chaêng? Tröôûng giaû traû lôøi raèng: Ñuùng nhö vaäy. Ñöùc Phaät baûo raèng:

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 27 485

Thaân nghieäp coù theå laøm ñöôïc ñieàu naøy chaêng? Tröôûng giaû noùi raèng: Khoâng theå naøo. Ñöùc Phaät baûo raèng: Nay oâng haù khoâng traùi vôùi lôøi ñaõ noùi tröôùc ñaây chaêng? Tröôûng giaû lieàn töï nhieân khuaát phuïc.” ÔÛ trong ba caùch naøy, Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù döïa vaøo caùch phaù boû ngang vôùi ngöôøi ta ñeå laøm thoâng suoát vaán naïn tröôùc. Ñieàu naøy coù ba loaïi noùi roäng ra nhö sau. Caùc oâng cuõng noùi aùi dò thuïc cuûa ñòa nguïc - baøy sinh vaø ngaï quyû chæ do tu maø ñaoïn, nhöõng ngöôøi Dö löu chöa ñoaïn aùi naøy chaêng? Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù hoûi, thaåm ñònh roõ raøng toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc, neáu khoâng xaùc ñònh toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc maø noùi sai laàm cuûa ngöôøi ta thì khoâng hôïp lyù. Traû lôøi ñuùng nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät traû lôøi. Lyù cuûa caâu hoûi ñaõ ñöôïc xaùc ñònh, cho neân noùi laø ñuùng nhö vaäy. Vì sao oâng caàn phaûi noùi nhöõng ngöôøi Döï löu khôûi leân taâm nieäm nhö vaäy: Mình seõ laøm Long vöông Ai-la-phieät-noa, Long vöông Thieän Truù, Quyû vöông Dieãm-ma thoáng laõnh taát caû caùc höõu tình thuoäc coõi quyû? Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù saép muoán ñöa ra vaán naïn ñeå xaùc ñònh laïi toâng chæ cuûa phaùi Phaân Bieät bieåu hieän traùi vôùi chaùnh nghóa. Traû lôøi khoâng phaûi nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät ngaên chaën caâu hoûi cuûa phaùi ÖÙng Lyù ñeå hieån baøy veà nghóa khoâng coù gì traùi ngöôïc. Hoûi: Vì sao ngöôøi Döï löu khoâng daáy khôûi aùi naøy? Ñaùp: Bôûi vì neõo kia laø ngu muoäi; maø Thaùnh thì

coù trí; bôûi vì neõo kia laø dò sinh, maø Thaùnh chaúng phaûi laø dò sinh; bôûi vì neõo kia vui vôùi aùc yù, maø yù Thaùnh thì vui vôùi thieän phaùp; bôûi vì neõo kia coù nhieàu aùc nghieäp phaù giôùi, maø Thaùnh giaû thì thaønh töïu giôùi phaùp thanh tònh. Laïi nöõa, taát caû Thaùnh giaû ñaït ñöôïc Phi traïch ñieät cuûa caùc neõo, cho neân khoâng thích sinh ñeán nôi aáy. Hoûi: Thaùnh giaû ñoái vôùi neõo aùc ñeàu khoâng daáy khôûi aùi chaêng? Ñaùp: Tuy khoâng thích sinh ñeán nôi aáy nhöng maø coù yeâu thích tieàn cuûa vaät duøng, nhö Thieân Ñeá thích cuõng yeâu thích Döôïc-xoa Thieát chi aùo xanh, Long vöông Ai- la-phieät-noa, Long vöông Thieän Truù… Caùc baäc Döï löu nghe caùc baäc cha meï ñoïa trong neõo aùc cuõng sinh khôûi yù nieäm yeâu thöông, nay ngaên chaën phaùt sinh nieäm aùi cho neân traû lôøi laø khoâng phaûi nhö vaäy. Tuøy theo ñieàu toâi ñaõ noùi neáu aùi dò thuïc cuûa ñòa nguïc – baøy sinh vaø ngaï quyû chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn aùi naøy, thì phaûi noùi laø ngöôøi Döï löu khôûi leân taâm nieäm nhö vaäy: Mình seõ laøm Long vöông Ai-la-phieät-noa… Vaäy thì khoâng neân noùi laø aùi dò thuïc cuûa ñòa nguïc

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 27 486

- baøng sinh - ngaï quyû chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn aùi naøy. Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù tröôùc sau ñöa ra hai vaán ñeà thay ñoåi ñeå tìm caùch chaát vaán, vaán ñeà tröôùc bieåu hieän thuaän vôùi toâng maø traùi vôùi nghóa, vaán ñeà sau bieåu hieän thuaän vôùi nghóa maø traùi vôùi toâng, caû hai ñeàu khoâng thích hôïp cho neân toång keát noùi raèng: Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù vôùi yù thöù nhaát naøy noùi: Nhö aùi thuoäc neõo aùc, Thaùnh giaû chöa ñoaïn maø khoâng hieän roõ tröôùc maét, Voâ höõu aùi cuõng phaûi nhö vaäy, cho neân nhöõng vaán naïn aáy khoâng thuaän vôùi chaùnh lyù. Caùc oâng cuõng noùi bôûi vì caùc naêng trieàn - sôû trieàn cho neân laøm haïi maïng cuûa cha meï, trieàn naøy chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn trieàn naøy chaêng? Ñaây laø caâu hoûi cuûa Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù, coøn laïi nhö tröôùc ñaõ noùi. Traû lôøi ñuùng nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät traû lôøi, coøn laïi noùi nhö tröôùc. Vì sao oâng caàn phaûi noùi nhöõng ngöôøi Döï löu khôûi leân trieàn nhö vaäy cho neân laøm haïimaïng cuûa cha meï? Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù saép muoán ñöa ra vaán naïn ñeå xaùc ñònh laïi toâng chæ cuûa phaùi Phaân Bieät bieåu hieän traùi vôùi chaùnh nghóa. Traû lôøi khoâng phaûi nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi phaân bieät ngaên chaën caâu hoûi cuûa phaùi ÖÙng Lyù ñeå hieån baøy veà nghóa khoâng coù gì traùi ngöôïc. Hoûi: Vì sao ngöôøi Döï löu khoâng khôûi leân trieàn naøy? Ñaùp: Neáu coù ngöôøi vui vôùi aùc yù thuoäc phaåm Thöôïng thì coù theå khôûi leân trieàn naøy, nhöõng ngöôøi Döï löu thì vôùi yù vui trong thieän phaùp. Laïi nöõa, neáu coù ngöôøi khoâng coù taâm quyù thuoäc phaåm Thöôïng thì coù theå phaùt khôûi trieàn naøy, maø nhöõng ngöôøi Döï löu thì coù taâm quyù. Laïi nöõa, trieàn naøy do taø kieán maø tröôûng döôõng, noù phaùt khôûi sau taø kieán, nhöõng ngöôøi Döï löu ñoaïn tröø taø kieán cho neân khoâng phaùt khôûi treàn naøy. Laïi nöõa, nhöõng ngöôøi Döï löu ñaõ caûm ñöôïc trieàn naøy laø Phi traïch dieät, cho

neân ñeán luùc caûm ñöôïc nghieäp naøy thì khoâng thöïc hieän ngaên chaën maø hoaøn toaøn khoâng phaùt khôûi. Tuøy theo ñieàu toâi ñaõ noùi neáu vì naêng trieàn vaø sôû trieàn maø laøm haïi maïng cuûa cha meï trieàn naøy chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Dö löu chöa ñoaïn trieàn naøy, thì phaûi noùi laø ngöôøi Döï löu khoâng phaùt khôûi trieàn nhö vaäy maø laøm haïi maïng cuûa cha meï. Neáu ngöôøi Döï löu khoâng phaùt khôûi trieàn nhö vaäy maø laøm haïi maïng cuûa cha meï, thì khoâng neân noùi laø bôûi vì caùc naêng trieàn - sôû trieàn maø laøm haïi maïng cuûa cha meï, trieàn naøy chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn trieàn naøy. Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù tröôùc sau ñöa

ra hai vaán ñeà thay ñoåi ñeå tìm caùch chaát vaán, coøn laïi noùi nhö tröôùc. Trong naøy, yù cuûa Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù noùi: Nhö trieàn saùt haïi naøy, Thaùnh giaû chöa ñoaïn maø khoâng hieän roõ tröôùc maét, Voâ höõu aùi cuõng phaûi nhö vaäy, cho neân nhöõng vaán naïn aáy khoâng hôïp vôùi chaùnh lyù. Caùc oâng cuõng noùi ñoái vôùi phaùp do tu maø ñoaïn, khoâng coù maø laïi tham; tham naøy chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn tham- naøy chaêng? Ñaây laø caâu hoûi cuûa Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù, coøn laïi noùi nhö tröôùc. Traû lôøi ñuùng nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät traû lôøi, coøn laïi noùi nhö tröôùc. Trong naøy, phaùp do tu maø ñoaïn, nghóa laø phaùp thieän höõu laäu. Voâ höõu, nghóa laø ñoaïn maát thieän caên aáy. Neáu ñoái vôùi phaùp naøy khôûi leân tham thì goïi laø Voâ höõu tham, ñoaïn maát thieän caên naøy laø do tu maø ñoaïn, cho neân duyeân vaøo ñaây maø phaùt khôûi aùi? Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù saép muoán ñöa ra vaán naïn ñeå xaùc ñònh laïi toâng chæ cuûa phaùi Phaân Bieät bieåu hieän traùi vôùi chaùnh nghóa. Traû lôøi khoâng phaûi nhö vaäy, laø Luaän giaû phaùi Phaân Bieät ngaên chaën caâu hoûi cuûa phaùi ÖÙng Lyù ñeå hieån baøy veà nghóa khoâng coù gì traùi ngöôïc. Hoûi: Vì sao ngöôøi Döï löu khoâng khôûi leân aùi naøy? Ñaùp: Bôûi vì baäc Thaùnh ñoái vôùi phaùp thieän luoân luoân vui vôùi thaønh töïu chöù khoâng muoán rôøi xa, ñoaïn maát thieän caên naøy thì phaùp thieän khoâng thaønh töïu laøm cho xa rôøi thieän, vì vaäy Thaùnh giaû khoâng duyeân vaøo phaùp aáy maø khôûi leân aùi. Laïi nöõa, baäc Thaùnh ñoái vôùi phaùp thieän luoân luoân vui thích taêng tieán, ñoaïn maát thieän caên naøy thì coù theå laøm cho phaùp thieän toån giaûm suy thoaùi, vì vaäy Thaùnh giaû khoâng duyeân vaøo phaùp aáy maø khôûi leân aùi. Laïi nöõa, phaùp thieän Voâ höõu aùi naøy laø do taø kieán ñaõ tröôûng döôõng, phaùt khôûi sau taø kieán; nhöõng ngöôøi Döï löu ñaõ ñoaïn tröø taø kieán, cho neân khoâng coù aùi naøy. Laïi nöõa, Thaùnh giaû ñoái vôùi phaùp naøy ñaõ ñaït Phi traïch dieät, cho neân chaéc chaén khoâng phaùt khôûi. Tuøy theo ñieàu toâi ñaõ noùi xaáu ñoái vôùi phaùp naøy do tu maø ñoaïn, khoâng coù maø laïi tham; tham naøy chæ do tu maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn tham naøy, thì phaûi noùi laø ngöôøi Döï löu duyeân vaøo phaùp naøy maø khôûi leân aùi. Neáu ngöôøi Döï löu khoâng duyeân vaøo phaùp naøy maø khôûi leân aùi; thì khoâng neân noùi vôùi phaùp do tu maø ñoaïn, khoâng coù maø laïi tham; tham naøy chæ do tu

maø ñoaïn, nhöõng ngöôøi Döï löu chöa ñoaïn tham naøy. Ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, ñeàu khoâng hôïp lyù. Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù tröôùc sau ñöa ra hai vaán ñeà thay ñoåi ñeå tìm caùch chaát vaán, coøn laïi noùi nhö tröôùc. YÙ sau naøy cuûa Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù noùi: Nhö phaùp

thieän Voâ höõu aùi, baäc Thaùnh tuy chöa ñoaïn maø khoâng hieän roõ tröôùc maét, Voâ höõu aùi cuõng phaûi nhö vaäy, cho neân nhöõng vaán naïn aáy khoâng thuaän vôùi chaùnh lyù. Phaùp kia ñaõ hôïp lyù thì phaùp naøy cuõng thuaän theo nhö vaäy. Ñaây laø Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù toång quaùt ñöa ra keát luaän veà ba vaán ñeà aáy ñeå thaønh laäp nghóa lyù cuûa mình, nghóa laø ba vaán ñeà ñaàu - giöõa - sau ñaõ noùi ñeán tröôùc ñaây, ñaõ hôïp vôùi chaùnh lyù thì lyù maø toâi ñaõ noùi tröôùc kia cuõng thuaän theo nhö vaäy, khoâng ñaùng keå chaát vaán. Hoûi: Voâ höõu laø goïi cho phaùp naøo? Ñaùp: Ba coõi ñeàu voâ thöôøng. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì khieán cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc quyeát ñònh ñuùng ñaén. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi nghi ngôø ngöôøi soaïn ra luaän naøy chæ giaûi thích thuaän theo nghóa cuûa kinh, chöù khoâng giaûi thích thuaän theo nghóa chaân thaät. Vì muoán laøm cho moái nghi ngôø naøy ñöôïc quyeát ñònh roõ raøng, bieåu hieän luaän naøy töø tröôùc ñeán nay thaønh laäp thuaän theo nghóa trong kinh ñaõ noùi laø Voâ höõu aùi chæ do tu maø ñoaïn, nay thuaän theo nghóa chaân thaät bieåu hieän Voâ höõu aùi bao goàm caû do kieán - tu maø ñoaïn, bôûi vì ba coõi ñeàu voâ thöôøng goàm caû do kieán - tu maø ñoaïn. Laïi nöõa, Luaän giaû phaùi Phaân Bieät hoûi Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù raèng: OÂng töø tröôùc ñeán nay tuy duøng ngoân töø bieän giaûi ñeå thuyeát phuïc toâi, maø ñoái vôùi lyù chaân thaät haõy coøn chöa thaåm ñònh roõ raøng,nay caàn phaûi noùi chaéc chaén voâ höõu laø gì maø noùi aùi naøy chæ do tu maø ñoaïn? Luaän giaû phaùi ÖÙng Lyù traû lôøi Luaän gaûi phaùi phaân bieät raèng: Toâi töø tröôùc ñeán nay tuy duøng ngoân töø bieän giaûi phaùp ñeå thuyeát phuïc oâng thaønh laäp thuaän theo nghóa trong kinh, bôûi vì ba coõi ñeàu voâ thöôøng goàm caû do kieán - tu maø ñoaïn. Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Töø tröôùc ñeán nay noùi veà aùi, nay noùi ñeán Voâ höõu, laø muoán bieåu hieän caû hai loaïi naøy ñeàu do tu maø ñoaïn. Trong naøy ñaõ noùi ba coõi ñeàu thöôøng, laø chæ noùi ñeán chuùng ñoàng phaàn dieät caû ba coõi, chöù khoâng noùi ñeán taát caû. Lôøi bình: Nhö caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù, bôûi vì ba coõi ñeàu voâ thöôøng laø noùi khoâng coù choïn löïa, duyeân vôùi phaùp thieän ñoaïn maát haõy coøn coù aùi daáy khôûi, duyeân vôùi caùc phaùp voâ thöôøng do kieán maø ñoaïn leõ naøo khoâng daáy khôûi aùi hay sao? Bôûi vì ñoaïn kieán thì chaáp toaøn boä ñoái vôùi naêm Boä laø Ngaõ vaø Ngaõ sôû ñoaïn dieät trong vò lai, sau ñoù thuaän theo maø khôûi aùi, tuy khoâng duyeân vôùi toaøn boä maø duyeân vôùi moãi neân Boä rieâng bieät daáy khôûi aùi, ñoái vôùi lyù maø sai laàm? Hoûi: Caùc phaùp voâ laäu cuõng coù voâ thöôøng, vì sao trong naøy chæ noùi

ñeán ba coõi? Ñaùp: Neáu töôùng voâ thöôøng laø sôû duyeân cuûa aùi, thì trong naøy noùi ñeán ñieàu aáy; voâ thöôøng cuûa voâ laäu khoâng phaûi laø sôû duyeân cuûa aùi, cho neân ôû ñaây khoâng noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu töôùng voâ thöôøng do aùi maø tuøy taêng, thì trong naøy noùi ñeán ñieàu aáy; voâ thöôøng cuûa voâ laäu khoâng phaûi laø tuøy taêng cuûa aùi; cho neân khoâng noùi ñeán. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: "Taâm giaûi thoaùt tham - saân - si ..." Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp:Bôûi vì caàn phaûi phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nghóa laø trong kinh noùi: " Taâm giaûi thoaùt tham - saân - si." Trong kinh tuy noùi nhö vaäy nhöng khoâng phaân bieät roäng ra, nhö theá naøo laø taâm giaûi thoaùt, taâm giaûi thoaùt laø coù tham - saân - si, hay laø taâm giaûi thoaùt lìa tham - saân - si? Kinh laø caên baûn cuûa luaän naøy, nhöõng ñieàu trong kinh khoâng phaân bieät, thì nay caàn phaûi noùi ñeán. Laïi nöõa, bôûi vì ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc ñeå hieån baøy chaùnh nghóa, nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp taâm taùnh voán thanh tònh. Nhö Luaän giaû phaùi Phaân Bieät, hoï noùi raèng taâm voán laø thanh tònh do khaùch traàn phieàn naõo maø nhieãm oâ, cho neân töôùng laø khoâng thanh tònh. Vì ngaên chaën caùi chaáp kia ñeå bieåu hieän roõ raøng taâm taùnh chaúng phaûi voán laø thanh tònh do khaùch traàn phieàn naõo maø nhieãm oâ cho neân töôùng laø khoâng thanh tònh, thì sao khoâng phaûi laø khaùch traàn phieàn naõo voán laø taùnh nhieãm oâ töông öng vôùi taâm voán laø taùnh thanh tònh , cho neân töôùng cuûa noù laø thanh tònh? Neáu khaùch traàn phieàn naõovoán laø taùnh nhieãm oâ, tuy töông öng vôùi taâm voán laø taùnh thanh tònh, khoâng bôûi vì khaùch traàn phieàn naõo laøm cho töôùng cuûa noù khoâng thanh tònh, bôûi vì nghóa töông töï. Vaû laïi, taâm naøy voán laø taùnh thanh tònh, sinh ra tröôùc khaùch traàn phieàn naõo hay laø cuøng luùc sinh ra? Neáu sinh ra tröôùc thì phaûi laø taâm sinh roài döøng laïi ñôïi chôø phieàn naõo, neáu nhö vaäy thì phaûi döøng laïi traûi qua hai saùt - ma, seõ coù loãi traùi vôùi toâng chæ. Neáu cuøng luùc sinh ra, thì laøm sao coù theå noùi taâm taùnh voán laø thanh tònh? Toâng chæ cuûa oâng khoâng noùi laø taâm vò lai coù theå noùi voán laø taùnh thanh tònh . Vì ngaên chaën caùi chaáp sai khaùc trong toâng chæ cuûa ngöôøi ta nhö vaäy, vaø hieån baøy veà lyù khoâng coù gì ñieân ñaûo trong toâng cuûa mình, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: "Taâm giaûi thoaùt tham - saân - si." Nhö theá naøo laø taâm ñöôïc giaûi thoaùt, taâm coù tham - saân - si hay laø taâm lìa tham - saân - si? Ñaùp:Taâm lìa tham - saân - si ñöôïc giaûi thoaùt. Hoûi: Taâm lìa tham - saân - si thì giaûi thoaùt xöa nay, vì sao laïi noùi

laø ñöôïc giaûi thoaùt? Ñaùp: Tuy döïa theo phieàn naõo thì giaûi thoaùt xöa nay, nhöng khoâng döï vaøo ñôøi kieáp löu chuyeån (Haønh theá) vaø ñang coøn noái tieáp nhau, nay ñaõ ñöôïc giaûi thoaùt. Nghóa laø neáu phieàn naõo trong thaân chöa ñoaïn - taâm chöa löu chuyeån theo ñôøi kieáp thì khoâng coøn noái tieáp nhau, bôûi vì taâm khoâng coù theå töï taïi löu chuyeån theo ñôøi kieáp ñang noái tieáp nhau, cho neân khoâng goïi laø giaûi thoaùt. Neáu nhöõng phieàn naõo trong töï thaân ñoaïn tröø, thì luùc baáy giôø taâm naøy töï taïi löu chuyeån theo ñôøi kieáp ñang noái tieáp nhau,

cho neân goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt. Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Taâm töông öng vôùi tham - saân - si ñöôïc giaûi thoaùt. Hoûi: Ai ñöa ra caùch noùi naøy? Ñaùp: Luaän giaû phaùi Phaân Bieät, hoï noùi taâm nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ, theå cuûa noù khoâng coù gì khaùc nhau. Nghóa laø neáu töông öng vôùi phieàn naõo chöa ñoaïn thì goïi laø taâm nhieãm oâ, neáu luùc töông öng vôùi phieàn naõo ñaõ ñoaïn thì goïi laø taâm khoâng nhieãm oâ. Nhö nhöõng ñoà duøng baèng ñoàng, luùc chöa tröø boû dô baån, taâm cuõng nhö vaäy. Hoï khoâng neân noùi nhö vaäy, neáu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy thì lyù seõ traùi ngöôïc nhau. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì khoâng phaûi laø taâm naøy cuøng vôùi tham - saân - si laãn taïp - thích öùng - hoøa hôïp vôùi nhau, maø vì tham saân si chöa ñoaïn thì taâm khoâng giaûi thoaùt, tham saân si ñoaïn thì taâm lieàn giaûi thoaùt. Trong naøy yù noùi taâm vaø phieàn naõo naáu töông öng thì khoâng coù nghóa giaûi thoaùt, bôûi vì ñoái trò gioáng nhau. Neáu luùc chöa ñoaïn, thì bôûi vì chöa ñoaïn cho neân khoâng goïi laø giaûi thoaùt; neáu bò ñoaïn roài thì caû hai ñeàu khoâng thaønh töïu, khoâng goïi laø giaûi thoaùt.Caùc phaùp töông öng khoâng coù theå laøm cho taùnh ñoàng baïn xa lìa chuùng thì haõy coøn khoâng goïi laø ñoaïn, huoáng hoà goïi laø giaûi thoaùt ö? Vì vaäy, taâm taâm giaûi thoaùt nhaát ñònh khoâng coù phieàn naõo, voán laø nghóa töông öng. Ñeå chöùng minh cho nghóa naøy, laïi daãn trong kinh: “Ñöùc Theá Toân cuõng noùi: Tyø kheo neân bieát! Maët trôøi - maët traêng naøy do naêm thöù che phuû maø lu môø, khoâng saùng toû - khoâng soi chieáu - khoâng toûa roäng - khoâng thanh tònh. Nhöõng gì laø naêm thöù? Ñoù laø: 1. Maây. 2. Khoùi. 3. Buïi. 4. Söông muø. 5. Tay cuûa A-toá-laïc Haït-la-hoâ.” Trong naøy, maây laø nhö luùc giöõa muøa Haï coù neân ít maây cuoän leân, trong choác laùt taêng leân che khaép caû baàu trôøi hö khoâng, che kín maët trôøi

- maët traêng ñeàu khieán cho khoâng hieän roõ ra. Khoùi laø nhö ñoát chaùy coû caây trong röøng nuùi - ñoàng roäng, trong choác laùt khoùi cuoän leân che khaép baàu hö khoâng, che kín maët trôøi - maët traêng ñeàu khieán cho khoâng hieän roõ ra. Buïi laø nhö luùc haïn haùn, gioù maïnh xoaùy troøn cuoán heát buïi ñaát, trong choác laùt cuoän leân che laép baàu hö khoâng, che kín maët trôøi - maët traêng ñeàu khieán cho khoâng hieän roõ ra. Söông muø laø nhö muøa Thu - muøa Ñoâng, söông muø giaêng khaép treân nuùi döôùi soâng; laïi nghe ôû nöôùc ngoaøi luùc möa môùi taïnh, maët trôøi toûa chieáu khaép nôi nuùi non soâng suoái; hôi ñaát boác leân nguøn nguït, muø mòt khaép nôi bao truøm caû baàu hö khoâng, che kín maët trôøi - maët traêng ñeøu khieán cho khoâng hieän roõ ra. Tay cuûa A-toá-laïc Haït-la- hoâ, nghóa laø luùc A-toá-laïc ñaùnh nhau vôùi trôøi, trôøi duøng maët trôøi - maët traêng ñeå laøm côø xí, nhôø vaøo uy löïc cuûa maët trôøi - maët traêng cho neân trôøi luoân thaéng A-toá-laïc; luùc aáy A-toá-laïc Haït-la-hoâ vöông raát töùc giaän ñoái maët vôùi maët trôøi - maët traêng maø muoán huûy dieät, nhöng bôûi vì söùc maïnh taêng thöôïng do nghieäp cuûa caùc höõu tình, cho neân taát caû trí tueä vaø phaùp thuaät cuûa A-toá-laïc khoâng theå naøo huûy dieät ñöôïc, lieàn duøng tay che khuaát khieán cho taïm thôøi aån maát. Nhö trong kinh noùi: “Tyø kheo neân bieát! Khoâng coù thaân hình naøo to lôùn ñoan nghieâm raát tuyeät vôøi nhö A-toá-laïc Haït-la-hoà.”

Ñaây laø noùi veà thaân bieán hoùa, chöù khoâng phaûi laø noùi ñeán thaân thaät. Nhö maët trôøi - maët traêng khoâng laãn taïp - khoâng thích öùng - khoâng hoøa hôïp cuøng vôùi naêm thöù che phuû, nhöõng thöù che phuû kia chöa lìa ra thì maët trôøi - maët traêng naøy khoâng saùng toû - khoâng soi chieáu - khoâng toûa roäng - khoâng thanh tònh, nhöõng thöù che phuû kia neáu lìa xa maët trôøi - maët traêng naøy seõ saùng toû - soi chieáu - toûa roäng vaø thanh tònh. Nhö vaäy,khoâng phaûi laø taâm naøy laãn taïp - thích öùng - hoøa hôïp cuøng vôùi tham - saân - si, maø vì tham - saân - si chöa ñoaïn thì taâm khoâng giaûi thoaùt. Trong naøy noùi: Nhö maët trôøi - maët traêng khoâng phaûi laø laãn taïp - thích öùng cuøng vôùi naêm thöù ngaên che töø xöa ñeán nay, veà sau luùc lìa khoûi chuùng thì maët trôøi - maët traêng seõ saùng toû - soi chieáu - toûa roäng - thanh tònh; taâm cuõng nhö vaäy, khoâng phaûi laø töø voâ thì laãn taïp - thích öùng cuøng vôùi tham - saân - si, sau luùc lìa khoûi chuùng thì goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt. Vì vaäy, caàn phaûi sau khi lìa taâm tham - saân - si, luùc ñoaïn töø tham - saân - si thì goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt, luùc aáy ñaõ ñöôïc quyeát ñònh. Nhö theá naøo laø taâm giaûi thoaùt, quaù khöù vò lai hay hieän taïi? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc ñeå hieån baøy chaùnh

nghóa. Nghóa laø ngöôøi khoâng phaân bieät roõ raøng ñoái vôùi ba ñôøi, baùc boû khoâng coù caùc phaùp quaù khöù - vò lai. Vì ngaên chaën caùc chaáp aáy maø caàn phaûi hieån baøy thaát coù quaù khöù - vò lai. Hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp, khoâng coù luùc ñang sinh vaø luùc ñang dieät. Nhö phaùi Thí Duï, hoï noùi thôøi gian chæ coù hai loaïi: 1. Ñaõ sinh. 2. Chöa sinh. Laïi coù hai loaïi: 1. Ñaõ dieät. 2. Chöa dieät. Ngoaøi hai loaïi naøy ra thì khoâng coù gì ñang sinh vaø ñang dieät. Vì ngaên chaën caùi chaáp aáy maø caàn phaûi hieån baøy thaät coù phaàn vò ñang sinh vaø ñang dieät. Laïi nöõa, tröôùc ñaây noùi taâm lìa tham - saân - si thì ñöôïc giaûi thoaùt, maø chöa noùi ñeán taâm naøo laø ôû ñôøi - giaûi thoaùt ñoái vôùi ñieàu gì? Nay muoán noùi ñeán ñieàu aáy, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhö theá naøo laø taâm giaûi thoaùt taát caû chöôùng ngaïi. Noùi vò lai, töùc laø ngaên chaën caùi chaáp baùc boû khoâng coù phaùp thaät coù thuoäc quaù khöù - vò lai. Taâm voâ hoïc, hieån baøy taâm Voâ hoïc goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt. Luùc sinh, hieån baøy coù luùc ñang sinh - ñang dieät ñeå ngaên chaën caùi chaáp cuûa phaùi Thí Duï. Giaûi thoaùt taát caû chöôùng ngaïi, hieån baøy vôùi taát caû chöôùng ngaïi ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt. Nghóa laø luùc lìa phieàn naõo thuoäc phaåm Haï Haï cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù do tu maø ñoaïn, bôûi vì bieát taát caû caùc Taäp, ñoái vôùi chöôùng ngaïi vaät thuoäc naêm Boä cuûa ba coõi ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt, luùc baáy giôø ñaït ñöôïc toaøn boä caùc phaùp voâ vi. Hoûi: Luùc baáy giôø taát caû caùc taâm vò lai ñöôïc giaûi thoaùt, vì sao chæ noùi ñeán luùc vò lai sinh? Ñaùp: Taïm thôøi ñöa ra luùc vò lai sinh laøm Moân, töông töï hieån baøy taát caû ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt, bôûi vì luùc baáy giôø ñeàu ñöôïc töï taïi ñoái vôùi thaân löu chuyeån theo ñôøi kieáp. Laïi nöõa, bôûi vì taâm luùc sinh laø ñaïo giaûi thoaùt, taâm naøy laø ñöùng ñaàu lìa taát caû chöôùng ngaïi. Bôûi vì taâm vò lai naøy ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt, cho neân chæ noùi veà noù. Laïi

nöõa, giaûi thoaùt coù hai loaïi: 1. Giaûi thoaùt löu chuyeån theo ñôøi kieáp. 2. Giaûi thoaùt noái tieáp nhau. Taâm luùc ñang sinh coù ñuû hai loaïi giaûi thoaùt, cho neân chæ noùi veà noù; taâm vò lai khaùc tuy coù giaûi thoaùt noái tieáp nhau maø khoâng coù giaûi thoaùt löu chuyeån theo ñôøi kieáp, cho neân khoâng noùi ñeán. Hoûi: Luùc baáy giôø naêm uaån ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt, vì sao chæ noùi ñeán

taâm giaûi thoaùt? Ñaùp: Neâu ra taâm laøm Moân, töông töï hieån baøy taát caû naêm uaån vò lai ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt. Laïi nöõa, bôûi vì döïa vaøo hôn haún maø noùi, nghóa laø trong naêm uaån thì taâm laø hôn haún, noùi taâm giaûi thoaùt töùc laø noùi taát caû. Nhö noùi nhaø vua ñeán, töùc laø noùi taát caû quan laïi - theâ thieáp. Laïi nöõa, luùc baáy giôø tuy coù nhöõng taâm sôû phaùp maø ñeàu döïa vaøo taâm, cho neân chæ noùi ñeán taâm aáy. Bôûi vì taâm to lôùn cho neân taâm sôû goïi laø taát caû Ñaïi ñòa, nhôø vaøo taâm sôû maø phaùt khôûi tuøy chuyeån saéc - baát töông öng haønh, döïa vaøo caùc taâm maø sinh cho neân chæ noùi ñeán taâm chöù khoâng noùi ñeán uaån khaùc. Laïi nöõa, bôûi vì taâm laø chuùa teå, neáu taâm thanh tònh thì uaån khaùc cuõng nhö vaäy, cho neân chæ noùi ñeán taâm. Laïi nöõa, luùc tu Tha taâm thoâng thì ñaoï voâ giaùn chæ duyeân vaøo taâm, cho neân trong naøy chæ noùi ñeán taâm.Vaán ñeà naøy nhö phaåm thöù nhaát ñaõ noùi roâng ra. Hoûi: Taâm hoïc vaø taâm phi hoïc cuõng ñöôïc giaûi thoaùt, vì sao chæ noùi ñeán taâm voâ hoïc? Ñaùp: Bôûi vì döïa vaøo hôn haún maø noùi, nghóa laø neáu noùi ñeán phaùp hôn haún, thì phaùp Voâ hoïc hôn haún chöù khoâng phaûi laø phaùp Hoïc...; neáu noùi ñeán höõu tình hôn haún, thì höõu tình Voâ hoïc hôn haún chöù khoâng phaûi laø höõu tình Hoïc...; cho neân trong naøy chæ noùi ñeán Voâ hoïc. Laïi nöõa,bôûi vì taâm Voâ hoïc coù nhieàu giaûi thoaùt, coù coâng ñöùc hôn haún, maø khoâng coù nhöõng loãi laàm, cho neân taâm naøy noùi ñeán Voâ hoïc; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Vì vaäy, Toân giaû Dieäu AÂm noùi raèng: “Bôûi vì nhieàu - vì hôn haún - vì khoâng coù nhöõng loãi laàm, cho neân chæ noùi taâm Voâ hoïc goïi laø giaûi thoaùt.” Laïi nöõa, bôûi vì taâm Voâ hoïc coù ñuû hai loaïi giaûi thoaùt, ñoù laø töï taùnh giaûi thoaùt vaø töông tuïc giaûi thoaùt, cho neân chæ noùi ñeán Voâ hoïc, taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Vì vaäy, trong naøy neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù taâm laø töï ñaùnh giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø töông tuïc giaûi thoaùt, nghóa laø taâm Hoïc voâ laäu. 2. Coù taâm laø töông tuïc giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø töï taùnh giaûi thoaùt, nghóa laø taâm Voâ hoïc voâ laäu. 3. Coù taâm laø töï taùnh giaûi thoaùt maø cuõng laø töông tuïc giaûi thoaùt, nghóa laø taâm Voâ hoïc voâ laäu. 4. Coù taâm chaúng phaûi laø töï taùnh giaûi thoaùt cuõng khoâng phaûi laø töông tuïc giaûi thoaùt, cho neân chæ noùi ñeán Voâ hoïc, taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Vì vaäy, trong naøy neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù taâm laø töï taùnh giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø töông tuïc giaûi

thoaùt, nghóa laø taâm Hoïc voâ laäu. 2. Coù taâm laø töông tuïc giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø töï taùnh giaûi thoaùt, nghóa laø taâm voâ Hoïc voâ laäu. 3. Coù

taâm laø töï taùnh gaûi thoaùt maø cuõng laø töông tuïc giaûi thoaùt, nghóa laø taâm Voâ hoïc voâ laäu. 4. Coù taâm chaúng phaûi laø töï taùnh giaûi thoaùt cuõng chaúng phaûi laø töông tuïc giaûi thoaùt, nghóa laø taâm Hoïc höõu laäu vaø taâm dò sinh. Laïi nöõa, neáu taâm giaûi thoaùt toaøn phaàn, thì trong naøy noùi ñeán; taâm Hoïc chæ coù giaûi thoaùt neân phaàn, taâm Phi hoïc phi voâ hoïc hoaëc laø toaøn phaàn khoâng giaûi thoaùt - hoaëc laø neân phaàn khoâng giaûi thoaùt, cho neân khoâng noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu taâm chæ coù giaûi thoaùt - chæ coù khoâng raøng buoäc, chæ coù trí chöù khoâng coù voâ trí, thì trong naøy noùi ñeán; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy, cho neân khoâng noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu taâm giaûi thoaùt chöôùng ngaïi cuûa naêm Boä vaø sôû duyeân cuûa naêm Boä, thì trong naøy noùi ñeán; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy, cho neân khoâng noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu taâm coù chaùnh giaûi thoaùt chöù khoâng coù taø giaûi thoaùt, coù chaùnh trí chöù khoâng coù taø trí vaø khoâng coù oaùn ñòch, thì trong naøy noùi ñeán; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu taâm khoâng bò taùm loaïi taø laøm cho khuaát phuïc, thì trong naøy noùi ñeán; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Taâm Hoïc tuy laø xa lìa taùm loaïi taø maø haõy coøn bò chöôùng ngaïi, cho neân cuõng goïi khuaát phuïc. Laïi nöõa, neáu taâm hoaøn toaøn coù naêng löïc ñoaïn döùt quaû baùo cuûa vò lai vaø ñaït ñöôïc Phi traïch dieät cuûa taát caû caùc coõi, thì trong naøy noùi ñeán; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu taâm giaûi thoaùt hoaøn toaøn vieân maõn, thì trong naøy noùi ñeán; taâm khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu taâm chæ thuoäc veà giaûi thoaùt gioáng nhö Ma-loã-ña yeâu thích trong söï noái tieáp nhau, thì trong naøy noùi ñeán; tam khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu taâm hoaøn toaøn caét boû caùc phieàn naõo cuûa ba coõi gioáng nhö caét boû raâu toùc, thì trong naøy noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu taâm ñaõ ñoaïn ñaûnh phieàn naõo döïa vaøo Höõu thöù nhaát, thì trong naøy noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu taâm töông öng coù nieàm vui khinh an roäng lôùn vi dieäu, thì trong naøy noùi ñeán. Taâm Hoïc tuy laø coù nieàm vui khinh an, maø taâm aáy haõy coøn coù oaùn ñòch phieàn naõo chöa vónh vieãn chaám döùt, cho neân khoâng coù theå goïi laø roäng lôùn vi dieäu; ví nhö Quoác vöông chöa tröø heát oaùn ñòch, hoaëc tuy laø ñaõ heát maø caùc nöôùc laân caän chöa ñeán trieàu coáng, luùc baáy giôø chöa ñöôïc höôûng thuï nieàm vui söôùng to lôùn. Taâm Hoïc haõy coøn phieàn naõo chöa tröø heát, thieän caên cuûa ba coõi chöa tuï taäp toaøn boä, cho neân nieàm vui khinh an kia khoâng coù theå goïi laø roäng lôùn vi dieäu. Laïi nöõa, neáu taâm töông öng

coù nieàm vui khinh an, ñaõ buoâng boû gaùnh naëng, khoâng bôûi vì phieàn naõo, yù nghóa vaø lôøi noùi ñaõ ñieàu phuïc goïi laø vaéng laëng, thì trong naøy noùi ñeán. Laïi nöõa, neáu taâm rôøi boû döïa vaøo phieàn naõo - nhaát ñònh döïa vaøo thieän caên, rôøi boû uaån taïp nhieãm - ñaït ñöôïc uaån thanh tònh, rôøi boû tuï höõu tình oâ nhieãm oâ - ñaït ñöôïc tuï höõu tình thanh tònh, vónh vieãn vaéng laëng trong yù nghó vaø lôøi noùi tòch tónh vieân maõn, thì trong naøy noùi ñeán. Taâm Hoïc coøn coù phieàn naõo, chöa hoøa vaøo trong soá phöôùc ñieàn cuûa thaéng nghóa, nhö keä noùi: Tham duïc laøm huûy hoaïi chuùng sinh, nhö ruoäng coù coû daïi sinh soâi, Ngöôøi boá thí khoâng coù tham duïc, ñöôïc quaû toát ñeïp khoâng nghi ngôø. Laïi

nöõa, neáu laøm haïi maïng soáng ngöôøi kia thì maéc toäi voâ giaùn, trong naøy noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, neáu coâng ñöùc vaø loãi laàm khoâng thöïc haønh xen laãn nhau, thì trong naøy noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, neáu ñoaïn tröø nhöõng vöôùng maéc, phaù vôõ nhöõng bôø ngaên, loaïi boû nhöõng chöùng ngaïi, thì trong naøy noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, neáu ñoaïn tröø boán caùch aên, phaù tan boán ma oaùn, xa lìa boán thöùc truù cuoái cuøng vöôït qua chín nôi choán cuûa höõu tình, caét ñöùt nhöõng ñöôøng sinh, taän cuøng giôùi haïn cuûa neõo sinh - laõo - beänh - töû, thì trong naøy noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, trong naøy khoâng caàn phaûi vaën hoûi ngöôøi soaïn luaän, bôûi vì ngöôøi soaïn luaän döïa vaøo kinh ñeå soaïn luaän, kinh noùi taâm Voâ hoïc ñöôïc giaûi thoaùt chöù khoâng phaûi laø Höõu hoïc..., cho neân chæ noùi ñeán Voâ hoïc. Hoûi: Luùc Traän trí tu thieän caên cuûa ba coõi, cuõng giaûi thoaùt hay khoâng? Ñaùp: Cuõng ñöôïc giaûi thoaùt, bôûi vì vónh vieãn lìa boû chöôùng ngaïi. Hoûi: Quaû A-la-haùn lui suït roài vaãn ñaït ñöôïc, luùc baáy giôø taâm naøo cuõng goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt, laø taâm quaù khöù hay laø taâm vò lai? Ñaùp: Chæ rieâng taâm vò lai goïi laø ñöôïc giaûi thoaùt, chöù khoâng phaûi laø taâm quaù khöù, bôûi vì khoâng coøn thuoäc veà thaân vaø löu chuyeån theo ñôøi kieáp, bôûi vì ñaõ giaûi thoaùt, cho neân nay tuy trôû laïi ñaït ñöôïc maø khoâng goïi laø giaûi thoaùt.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.